

Työtön ei kuulu joukkoon

miltä tuntuu olla työelämän ulkopuolella?

TVY Media (2016–2017). Nelli Ruotsalainen ja Kaisa Heikkilä.
Tämän painotuotteen on kirjoittanut ja koostanut Kaisa Heikkilä.
Taitto: Juha Keränen
TVY Media on saanut Raha-automaattiyhdistys RAY:n tukea.
Työttömien Valtakunnallisen Yhteistoimintajärjestö – TVY ry:n
painotuote. Kevät 2017.

Työtön ei kuulu joukkoon

miltä tuntuu olla työelämän
ulkopuolella?

#arvostus, häpeä, työttömyys, identiteetti, työnhaku, yhteiskunta, työtön,
nöyryytys, suru, työnhakija, toivo, masennus, pettymys, työ, työhaastattelu,
köyhyys, menestys, ihmisarvo

Sisällys

"Työttömyys on kirosana"	5
"Oleellisinta ei ole tulotaso, vaan se, että joutuu luopumaan monesta"	7
"Arjen epävarmuuden keskellä"	9
"Yhtäkkiä et kuulukaan mihinkään"	11
"Työttömyys ja vastoinkäymiset ovat jossain määrin jättäneet jälkensä itsetuntoon"	13
"Ihmisille ei anneta mahdollisuutta kasvaa, kehittyä ja löytää rauhassa omaa potentiaaliaan"	19
"Jokainen voi vaikuttaa ajatusmalleihin työttömyyttä kohtaan omilla sanoillaan ja teoillaan"	22
Lähteet	26

Kuva: Nelli Ruotsalainen

”Työttömyys on kirosana”

Ihmisen perustarpeisiin kuuluvat fysiologiset ja turvallisuuden tarpeet, yhteenkuuluvuuden ja arvonnannon tarpeet sekä itsensä toteuttamisen tarpeet. Työttömyys on kova kolaus näille tarpeille. Nämä kolaukset näkyvät työttömien kertoessa tuntemuksiaan työttömyydestä. Työttömyydestä puhutaan paljon ja jokaisella tuntuu olevan siihen mielipide. Silti työttömien oma ääni jää usein kuulematta. Yleisesti työttömyys tuntuu olevan kirosana.

Työttömyydestä löytyy Internetistä useampia blogeja eri kirjoittajilta. Osa blogeista on hyvinkin aktiivisia, osa taas on hiljentynyt sen jälkeen, kun bloggaaja on saanut töitä. Työttömyydestä kirjoitetaan omasta näkökulmasta kertoen omia ajatuksia ja tuntemuksia työhausta. Blogeista nousee esiin myös paljon yhteiskunnallista viestiä niin päättäjille kuin työnantajille. Työttömät eivät ole yhtä ja samaa porukkaa ja jokaisella on oma yksilöllinen tilanteensa. Monet myös tahtovat kertoa oman tarinansa ja näkökulmansa.

Työttömien Valtakunnallisen Yhteistoimintajärjestön TVY ry:n internetsivuille perustettiin syksyllä 2016 blogiyhteisö osana TVY-Media -hanketta. Blogiyhteisön alle kerätään työttömyydestä kertovia blogeja. Tällä hetkellä yhteisössä toimii kolme blogia: Haahuilija, Tuhannen työhakemuksen mies sekä Workless not worthless. Nämä kolme blogia päivittyvät aktiivisesti ja käsittelevät työttömyyttä kukin omista lähtökohdista ja näkökulmistaan.

Tässä dokumentissa käsitellään teemoja, jotka ovat nousseet esiin blogiyhteisön blogien vuoden 2016 päivityksissä. Lisäksi mukana on jäsenyhdistyksiltä kerättyjä kommentteja asenteista työttömyyttä kohtaan. TVY:lle, sen jäsenyhdistyksille ja työttömille työttömyyden vaikutukset ihmisen elämässä ovat tuttuja. Kokemusasiatuntijuus on heissä. Tätä kokemusta halutaan nyt jakaa muille.

”Oleellisinta ei ole tulotaso, vaan se, että joutuu luopumaan monesta”

Talousahdinko

Työttömyys ajaa talouden ahtaalle. Rahat ovat tiukilla ja kaikessa pitää säästää. Ruoasta ja vaatteista säästetään ja aina ei ole varaa terveydenhoitoon ja lääkkeisiin, saati omiin tai lasten harrastuksiin. Ei ole rahaa lähteä mihinkään. Sopeutuminen työttömyyteen vie aikansa.

Kekseliäisyys

Tiukka rahatilanne synnyttää kekseliäisyyttä, mistä voi säästää tai mitä voi tehdä pienellä rahalla. Kun ei ole rahaa millä kuluttaa, niin silloin ei kuluteta mihinkään turhaan. Mahdollinen ylimääräinen raha menee kulutukseen.

...

”Onkin jo alettu puhua sodasta työttömiä eikä työttömyyttä vastaan”

”Ihan oikeasti, voisiko olla potkimatta enempää niitä, jotka makaavat jo maassa?”

”Henkisen hyvinvoinnin kannalta lyhyenkin työkeikan ottaminen vastaan voi olla aika merkityksellistä”

”että voisi mennä johonkin tapahtumaan, kunhan se on ilmainen, paitsi ettei voi, koska ei ole varaa bussilippuun?”

”Sain tänään myös viisi ”kiitos-mutta-ei-kiitos”-viestiä”

Terveys koetuksella

Talouden kanssa painiminen vie aikaa ja syö energiaa kaikelta muulta. Työttömän tulisi pysyä terveenä, mutta rahaa lääkkeisiin ei ole ja niidenkin korvauksia nostetaan. Huoli taloudesta vaikuttaa usein myös mielenterveyteen ja masentaa helposti.

Kuva: Sirja Tanskanen

”Arjen epävarmuuden keskellä”

Epävarmuus tulevaisuudesta

Työttömyys herättää epävarmuutta jokapäiväiseen elämään ja toimeentuloon sekä syö uskoa ja luottamusta tulevaisuudelta. Tulevaisuuteen ei pysty varautumaan, kun aika ja energia menee tässä hetkessä selviämiseen. Se taas nakertaa turvallisuuden tunnetta. Lyhytkin työkeikka herättää iloa, mutta huoli töiden päättymisestä painaa silti mieltä. Työttömän arkea varjostaa myös epävarmuus työttömyysturvasta. Työttömyydessä on taloudellisia ansoja ja monet ovat joutuneet kohtaamaan sen, että omasta aktiivisuudesta rankaistaan. Usein tuntuu, että palveluissa sivuutetaan itse ihminen eivätkä ne enää palvele ihmistä. Apua omaan tilanteeseen saa todelta etsiä.

Työttömille tarjotaan palkattomia harjoitteluita, mutta ei mitään takeita, että se vie työnhaussa eteenpäin. Monella saattaa olla jo työttömyyden osuessa kohdalle monta vastoinkäymistä takana. Joku on saattanut kärsiä työuupumuksesta ja työpaikan huonosta ilmapiiristä. YT-neuvotteluita saattaa olla takana useita. Osalle työttömyys on tullut puun takaa, osalla taas työkyky on pettänyt.

Työttömyydellä on myös monia yhteiskunnallisia seurauksia. Kaikilla ei ole varaa perustaa perhettä. Tämän päivän jatkuvat pätkätyöt tuovat mukanaan epävarmuuden, jonka vuoksi ei uskalleta perustaa perhettä.

Tyhjä arki

Työtön joutuu kohtaamaan arjen epäsäännöllisyyden. Tyhjään arkeen on luotava itse sisältöä, säännöllisyyttä sekä rakenteita. Omat arkirutiinit ja harrastukset tuovat sisältöä ja ryhtiä päiviin. Omien päämäärien kautta saa myös suuntaa työnhakuun. Työttömyys saattaa olla yhtä aikaa vapautta tehdä valintoja, mutta myös vankeutta jatkuvan epävarmuuden ja rahanpuutteen takia.

Koulutus ei välttämättä vie eteenpäin

Toisaalta ihmetellään kuinka paljon kouluttautuneena ei saa töitä. Edes korkeasti koulutetut eivät ole turvassa työttömyydeltä. Toisaalta halutaan tutkintojen laaja-alaistamista, mutta työpaikoille vaaditaan täsmäosaamista ja täsmäkokemusta. Täydennyskoulutuksissa taas tulee usein hinta vastaan. Monesta kouluttautuneesta tuntuu, että koulutus ei viekään eteenpäin. Opetus on vieraantunut todellisuudesta eikä työpaikkoja ole niin paljon kuin aloille koulutetaan. Maailma muuttuu koko ajan eikä työtön voi työpaikkaa tyhjistä vain luoda.

Kuva: Kaisa Heikkilä

”Yhtäkkiä et kuulukaan mihinkään”

Elinpiirin kaventuminen

Työttömyyden myötä sosiaalinen elämä kaventuu, kun ei ole työka- vereita ja työyhteisöä. Moni kaipaakin sitä, että maanantai-aamuna pääsisi työpaikalle, jossa kahvitauoilla voisi rupertella työkaverei- den kanssa. Työttömyys syrjäyttää ja pienentää elinpiiriä. Työtön kokee, ettei kuulu enää joukkoon. Työttömyyden pitkittyessä syr- jään vetäytyminen lisääntyy ja työtön passivoituu ja tulee araksi. Työttömyys saattaa aiheuttaa tai syventää entuudestaan olevia alkoholiongelmia, masennusta ja muita mielenterveysongelmia.

Yksin jääminen

Kaikki eivät tiedä minkälaisia tukia on mahdollista saada tai mihin on itse oikeutettu. Apua tarvitaan sekä etsitään ja välillä sitä tun- tuu olevan hankala saada. Siinä vaiheessa TE-toimiston sähköinen asiointi ja ehdottamat työpaikat tai valmennukset alkavat tuntua helposti kiusanteolta.

Työttömyyden taustalla olevia tilanteita on yhtä monta kuin on työ- töntä. Lapsuuden lähtökohdat vaikuttavat myös pitkälle aikuisuu- teen. Uusien vaihtoehtojen löytäminen voi olla hankalaa tai tuntuu, että vaihtoehtoja ei ole.

Turhauttavaa on myös se, että kaikki mahdollinen on yritetty ja tehty oikein ja silti on työtön. Olo on riittämätön. Uuden suunnan etsimisessä ollaan usein yksin. Työttömäksi jäädessä jää ilman yhteisön tukiverkkoa ja tuntuu, ettei kukaan ota koppia. Uusien verkostojen löytäminen on hankalaa työelämän ulkopuolella. Moni kaippaa toista ihmistä pysähtymään ja kohtaamaan sekä miettimään seuraavaa askelta.

Läheisten ja kohtalotovereiden tuki

Työttömyyden uuvuttaessa, väsyttäessä ja turhauttaessa on tärkeää löytää vertaistukea. Samassa tilanteessa oleva pystyy ymmärtämään tunteita, joita työtön joutuu käymään läpi. Työttömyydellä on iso merkitys arkeen ja perhe-elämään ja laittaa myös ihmissuhteet kovalle. Joku saattaa myös kokea työttömyyden tarjoavan mahdollisuuden myös viettää aikaa enemmän läheisten kanssa. Läheisten tarjoaman tuki ja ymmärrys auttavat jaksamaan.

”Työttömyys ja vastoinkäymiset ovat jossain määrin jättäneet jälkensä itsetuntoon”

Itsetunto ja -kunnioitus

Persoonallisuuden eheys tulee myös töistä saadulla itsetunnolla sekä kunnioituksen saaminen muilta. Ihmisellä on tarve saada kokea olevansa arvokas ja julkisessa keskustelussa se tuntuu työttömiltä riistettävän. Työttömän kaipaus ja tahto töihin on suuri, vaikka julkinen keskustelu ohjautuu liiaksi siihen, että työttömät ovat laiskoja. Työpaikan saanti tuntuu kuitenkin olevan enemmän tuurista kiinni. Työttömyys herättää häpeää ja syö itsetuntoa aiheuttaen pahimmillaan itseinhoa ja -tuhoisuutta. Työttömyys koetaan usein omaksi viaksi. Työtöntä syyllistetään sekä sisältä että ulkoa käsin. Tämä lisää vaikeutta kunnioittaa itseään.

Miten työttömyys vaikuttaa ihmisen arkeen?

...

”Kaikessa pitää säästää.”

”Sosiaalinen elämä kaventuu.”

”Työtön ei kuulu joukkoon.”

”Pahinta on näköalattomuus.”

Kuva: Anssi Kekkonen

Työttömyys laittaa monen pohtimaan itseään, omia arvojaan ja valintojaan uudelleen. Häpeä ja riittämättömyyden tunteet nousevat pintaan. Työttömyys herättää hämmennystä, epätoivoa, merkityksettömyyttä, katkeruutta ja ulkopuolisuutta. Mikä on vikana, enkö kelpaa? Olenko arvoton? Työttömyys koetaan epäonnistumisena ja epäreiluna tilanteena. Monesta tuntuu, että työelämään haetaan tänä päivänä "yli-ihmisiä" ja ihmetellään pitääkö kaikkien sopia samaan muottiin. Työttömyys turhauttaa ja väsyttää sekä syö energiaa. Se nujertaa, leimaa ja lannistaa.

Työ on iso osa ihmisen elämää ja rakentaa myös ihmisen identiteettiä. Työttömänä omaa identiteettiään joutuu pohtimaan uudelleen. Toiset kutsuvat itseään mieluummin työnhakijoiksi kuin työttömiksi pitäen näin yllä positiivisempaa kuvaa itsestään. Myös onnellisuus mietityttää. Mikä tekee onnelliseksi ja voiko työtön olla onnellinen? Mitä onni ylipäättään on? Voiko omaan onneen vaikuttaa? Pohdintoissa päädytään siihen, että onni on vaikutusmahdollisuuksia omaan elämään. Työttömänä tuntuu, että omaan elämään ei vaikuttaa haluamallaan tavalla.

Yhteiskunnan ilmapiiri

Etenkin 1990-luvulla työttömyys oli häpeä. Asenteet ja suhtautuminen ovat hieman muuttuneet korkeakoulutettujen työttömyyden lisääntyessä. Yhteiskunta on tullut suvaitsevaisemmaksi, kun työttömiä on enemmän kuin 15 vuotta sitten.

Ilmapiiri koetaan silti ahdistavaksi. Työttömyys on edelleen vaiettu aihe. Ihmiset eivät halua puhua työttömyydestä, sillä asenteet vaikuttavat. Muiden suhtautuminen vaihtelee. Työttömiä jaotellaan hyviin ja huonoihin työttömiin. Keskusteluja usein leimaa ajatusmallit, asenteet ja mielikuvat kliseisesti laiskoista työttömistä. Yhteiskunnalla on odotuksia työttömille, jotka työttömän näkökulmasta tuntuvat usein kohtuuttomilta. Työttömyydestä puhuvat eniten ne, joita asia ei koske henkilökohtaisesti. Tämä näkyy etenkin talouskeskustelussa.

Työnhaku ja työhaastattelut

Työhaastattelujen myötä nousee aina toivonkipinä ja odotukset. Kielteinen vastaus on aina hakijalle pettymys. Työnantajien käytötavat ja rekrytointiprosessit herättävät ihmetystä. Tämän päivän työelämä koetaan kovaksi ja kilpailuhenkiseksi, joissa verkostoituminen korostuu. Kilpailuhenkisyyden puuttuminen madaltaa kykyä selvittää työnhaussa. Ihmettelyn aiheena onkin miksi meitä vertaillaan, kun jokaisella on omat vahvuudet.

Työnantajan vastuuta pohditaan myös. Työnhaussa työttömät huomaavat joutuvansa tekemään toisinaan myös turhia hakemuksia. Inhimillisyyttä on kadoksissa tämän päivän työelämässä ja työn konkretia puuttuu. Moni miettii kuinka voi kehittyä, jos ei saa työkokemusta.

Monelle työttömälle on tullut vastaan epäreiluja työnhakuilmoituksia. Haun edetessä huomaakin, että tehtävään on jo valittu joku ja haku oli vain muodon vuoksi. Työnantajat jättävät myös huonon kuvan itsestään, jos eivät ilmoita mitään hausta. Työnhaku on monimutkaistunut ja hakijoilta vaaditaan milloin mitäkin testejä. Työttömyyden lisäksi itse työnhakukin on monimutkaista.

Sota työttömiä vastaan

Uutisia ja keskusteluja lukiessa työtön pahoittaa mielensä väkisin. Yhteiskunnallinen ilmapiiri on raskas ja työttömiin suhtaudutaan asenteellisesti. Toisinaan tuntuu, että käynnissä on sota työttömiä vastaan. Työttömiä mollataan ja väheksytään. Myös median asenteet ja poliitikkojen välinpitämättömyys nousevat esiin. Osa kansalaisista on vieraantunut todellisuudesta eikä heillä ole mitään käsitystä millaista työttömyys on. Tieto yhteiskunnassa jakautuu kahtia. Hyväosaisuus kasaantuu ja osa vieraantuu siitä, millaista elämä on huonompiosaisilla.

Työtöntä katsotaan pitkin nenävartta ja heitä ollaan laittamassa, milloin mihinkin risusavottaan, kunhan eivät vaan veronmaksajien rahoilla oleile. Työtöntä velvoitetaan tekemään yhteiskunnan toimesta jotain työttömyyskorvauksen eteen, mutta kysymys onkin, että mistä ne paikat löytyvät. Työttömiä ajetaan töihin ilman palkkaa. Pienikin työttömyyskorvaus nähdään kannustinloukkona, joka estää työllistymisen. Työttömän pitää hakea aktiivisesti töitä, joita ei ole. Työmarkkinatukea uhataan leikata, jos työtön ei taio työtä itselleen. Porkkanat on unohdettu ja tilalle tarjotaan vaan keppiä.

Työttömiä pidetään laiskoina ja yleistetään, että kaikki ovat samanlaisia. Ihmiset ovat ennakkoluuloisia ja naljailevat helposti työttömille. Työttömyys on muka itseaiheutettua. Työttömiin suhtaudutaan halveksivasti ja syyllistävästi. Työttömät nähdään ongelmana. Työttömiä hyysätään ja kytätään, uhkaillaan karensseilla sekä vähennetään työttömyysetuja. Työtöntä ei haluta enää töihin. Myös rasismia esiintyy. Monia ärsyttää, että itselle ei löydy töitä ja ulkomaalaisia kuitenkin työllistetään.

Millainen on yhteiskunnan suhtautumistapa työttömyyteen?

...

”Itsekkyys muuttaa ihmisten suhtautumista työttömyyteen, ei haluta samaistua työttömän asemaan”

”Työttömyys on muuttunut pysyväksi olotilaksi.”

”Yhteiskunta perustuu tällä hetkellä kilpailuun ja henkilökohtaiseen selviämiseen. Solidaarisuus on vähentynyt.”

”Maailma kuitenkin muuttuu nopeammin kuin yhteiskunnan odotukset työttömiä kohtaan.”

Yhteiskunnan apu

Työttömät kokevat olevansa vähemmistö, joita kohdellaan eri tavalla kuin muita. Yhteiskunnan vaatimukset työttömille ovat kovat. Vähennemässä määrin on niitä, jotka välittävät ja tukevat ja auttavat. Yhteiskunnan kilpailuhenkisyys ruokkii itsekkyyttä. Itsekkyyden takia ei haluta samaistua työttömän asemaan, vaan syyllistetään ja nimitellään. Solidaarisuus tuntuu vähentyneen eikä työttömien asema ole enää yhteinen.

Työttömyyden ympärillä on alkanut pyöriä erilaisia konsulttiyrityksiä ja kouluttajia. Näiden varjopuoli on se, että koetaan heidän rahastavan toisten työttömyydellä. Tämä nousee pintaan etenkin silloin, jos koetaan, ettei heidän tarjoamistaan palveluista saa apua.

Sosiaaliviranomaisten toimista on kadonnut oikea tekeminen ja välittäminen. Työttömiä ajetaan loukkuun ja ahtaalle sekä syyllistetään työttömyydestä. Yhteiskunta ei tunnu ottavan vastuuta aktiivisen työllisyyspolitiikan muodossa.

"Miksi syyttävä sormi osoittaa aina työttömään?"

”Ihmisille ei anneta mahdollisuutta kasvaa, kehittyä ja löytää rauhassa omaa potentiaaliaan”

Itsensä toteuttaminen

Jokaisella on tarve toteuttaa itseään. Monelle tämä tapahtuu työn kautta. Työttömänä täytyy löytää muita tapoja toteuttaa itseään. Moni käyttääkin enemmän aikaa harrastuksille ja joku saattaa löytää voimavaraksi itselleen jonkin jo unohtuneen harrastuksen. Toisaalta työtön ei välttämättä voi harrastaa niitä asioita mitä haluaa rahanpuutteen vuoksi. Silti työttömyys saattaa lamaannuttaa ja aiheuttaa näköalattomuutta. Mahdollisuuksien hivetessa katoaa motivaatio tekemiseen ja turhautuminen vaikuttaa aloittekykyyn. Ammattitaito vanhenee, ikää tulee lisää ja liikkumisen vähentyessä kunto heikkenee. Työn merkitystä itselle mietitään uudelleen.

Oman osaamisen kehittäminen

Monet kokevat, ettei tämän päivän kovenevassa työelämässä anneta edes mahdollisuutta kasvattaa osaamistaan. Työelämään tahdotaan valmiita ammattilaisia eikä työnantajilla ole aikaa tai halua perehdyttää. Työnantajien sitoutuminen koetaan löyhäksi. Monella olisi paljon annettavaa ja välillä pohditaan, onko vanhoilla työntekijöillä taas enää mitään annettavaa. Työttömyys tuntuu näin epärealistiselta sekä epäonnistumiselta. Motivaation ylläpitäminen on vaikeaa, kun työhaussa tulee vastaan pettyminen toisensa jälkeen. Toistuvat pettymykset nakertavat myös ammatillista itsetuntoa.

Työttömyys on välitila täynnä odottamista. Vastoinkäymisten ja epäonnen kasaantuminen tekevät kyniseksi. Uusia näkökulmia on vaikea enää löytää. On erilaisia lähtökohtia ja sosioekonomiset taustat vaikuttavat pitkälle aikuisuuteen. Jatkuva epäonnen toistuminen tuntuu toivottomalta. Työttömällä ei ole mahdollisuutta kasvaa ja kehittyä omaan potentiaaliin. Tarvittaisiin pienempiä askeleita ja yksilöllisten polkujen huomioimista.

Hyöty irti työttömyydestä

Osa näkee työttömyyden vain yhtenä vaiheena elämässä. Työttömänä vapaa-aikaa saattaa olla liikaa, mutta toisaalta se voi olla vapautta toteuttaa itseään ilman työelämän vaatimuksia. Osa ottaa työttömyydestä myös hyödyn irti ja kääntää sen mahdolli-

suuksiksi oman osaamisen kehittämiseen, verkostoitumiseen ja vapautteen toteuttaa itseään. Omiin ajatuksiin pääsee paremmin kiinni ja se voi tarjota myös uusia näkökulmia elämään. Työttömyys tuo myös perspektiiviä elämään –aina kaikki ei mene niin kuin on suunnitellut. Energiaa arjenhallintaan voi löytyä myös enemmän, kun ei tarvitse taiteilla työkiireiden ja väsymyksen kanssa. Yhä useampi turvautuu mentorointiapuun ja verkostoituu erilaisten tapahtumien ja työpajojen kanssa. Tapahtumajärjestelyistä ja projekteista hankitaan lisää uusia kokemuksia ja ylläpidetään omia taitoja.

Kääne 2016 rekrytointitapahtuma/Kuva: Kaisa Heikkilä

”Jokainen voi vaikuttaa ajatusmalleihin työttömyyttä kohtaan omilla sanoillaan ja teoillaan”

Työttömyysmyönteinen yhteiskunta

Viime vuosina köyhyyttä on käsitelty tasaisin väliajoin mediassa. Eriarvoistuminen on johtanut empatiakuiluun ja synkentää yhteiskunnan ilmapiiriä. Tämä kiteytyy Helsingin Sanomien mielipidepaltilla julkaistussa mielipidekirjoituksessa marraskuussa 2016. Nimimerkki ”Rikas” (HS 3.11.2016) ihmettelee miksei hyväosaisen neuvot kelpaa köyhille. Julkisessa keskustelussa ajaudutaan helposti vastakkainasetteluun ja toisen asemaan asettuminen unohtuu. Tällöin ylhäältä päin tulevat neuvot eivät enää tunnu auttamiselta. Julkinen keskustelu otetaan raskaasti. Köyhyys ja työttömyys mielletään ihmisen omaksi viaksi. Työttömät itse ovat ongelma, vaikka työttömyys on vain seuraus vallitsevasta taloustilanteesta. Työttömät eivät aina itse jaksaa pitää puoliaan julkisessa keskustelussa.

”En millään tavalla kannusta elokuvalla ketään lähtemään mella-koimaan, mutta mielelläni näkisin Suomessa mielenosoituksia nuorison, työttömien ja vanhusten puolesta.” Näin toteaa elokuvaohjaaja Antti J. Jokinen Ylen haastattelussa syyskuussa 2016. Tarvetta olisi muokata ja vaikuttaa keskusteluun, jotta ilmapiiri muuttuisi työttömille myönteisemmäksi. Jokinen itse työllisti 350 nuorta Pahan kukat -elokuvassaan. ”Yksikään heistä ei lopettanut töitä kesken. Näillä nuorilla on halu olla mukana yhteiskunnassa. On surullista, ellei heille voida tarjota mitään.” Myönteinen ja kannustava ilmapiiri olisi tärkeää myös tulevaisuuden työelämää miettien, jossa ei välttämättä ole enää pysyviä ja pitkiä työsuhteita.

Sosiaalinen media

Työttömyydestä puhutaan tänä päivänä paljon internetissä ja sosiaalisessa mediassa. Erilaisia työttömyysaiheisia blogeja löytyy, joissa työttömät itse pääsevät ääneen kertoen omista kokemuksistaan. Sosiaalisessa mediassa myös verkostoidutaan ja käydään niiden kautta keskustelua. Naisten omassa verkostossa Ompeluseurassa Facebookissa käydään ajoittain työttömyyskeskustelua ja kysellään vinkkejä työnhakuun. Helsingissä toimii Between Jobs Helsinki Facebook-ryhmä, jonka kautta on kokoonnuttu ja järjestetty yhdessä rekrytointitapahtuma. Myös LinkedIn kasvattaa suosiota, vaikkakin siellä käydään paljon keskustelua työnvaihtajien kesken. LinkedIn on myös enemmän korkeasti koulutettujen kanava.

Sosiaalinen media nähdään tällä hetkellä vihapuheen kenttänä, mutta se tarjoaa myös mahdollisuuden ilmaista mielipiteitä. Tärkeää olisikin luoda kanavia, missä vaikeita asioita saa tuoda esiin ja ne osataan rakentavasti viedä eteenpäin. Sosiaalisen median eri kanavia voisi käyttää laajemminkin, kun kerätään tietoa työttömyydestä ja tarjota myös mahdollisuuksia vertaistuelle.

”Ei ole yhdentekevää, kuinka puhut ja millaista asennetta osoitat”

Tämän päivän hektisyydessä voi olla vaikea hypätä enää yhteiskunnan pyörään mukaan, jos sieltä on kerran tippunut. Siihen tarvitaan apua niin yhteiskunnalta kuin läheisiltä. Läheisten tukeminen ja ymmärtäminen ovatkin monelle henkireikä. Monet ovat saaneet tsemppausta ja rohkaisuja lähipiiriltä ja tuttavilta: monet ovat vinkanneet työpaikoista, lähteneet työhakemukseen suosittelijoiksi tai antaneet palautetta työhakemuksista. Pienillä jutuillakin voi jo auttaa paljon.

Työttömän taloudellisen tilanteen huomioiminen on tärkeää. Monet liikuntapaikat tarjoavat jo työttömille palveluita alennuksella, mutta näitäkin voisi olla enemmän. Kulkuvälineistä eläkeläiset ja opiskelijat saavat alennuksen, mutta työttömät eivät. Tämä olisi erityisen tärkeää työttömän liikkeellä pitämisen kannalta. Rahanpuute pakottaa työttömän liian usein jäämään kotiin.

Kuva: Kaisa Heikkilä

Uraohjauksesta ja mentoroinnista on ollut hyötyä etenkin siksi, että joku tukee ja kannustaa. On tärkeää kannustaa myös tekemään omia juttuja. Myös työnhakuprosesseista tiedottaminen koetaan tärkeäksi. Työnhaku on jatkuvaa odottamista ja on tärkeää saada tietää, että ei tarvitse jäädä turhaan odottelemaan valintoja. Hakuprosessien etenemisestä tiedottaminen ja avoimuus ovat merkityksellistä myös siksi, että se jättää aina mielikuvan työnantajasta.

Aktiivinen ihminen tulisi olla työttömyyskeskusteluissa lähtökohdiana. Työttömyys herättää voimattomuutta. Tärkeää olisi kuitenkin uskaltaa puhua ja tuoda omaa tilannetta ja näkökulmaa esiin, jotta asian kanssa ei jää yksin. Muiden tulee myös rohkaista puhumaan. Myönteinen suhtautuminen työttömiin, puhuminen työnhakijoista, loisi jo kannustavampaa ilmapiiriä.

Lähteet

Blogit:

Haahuilija – työtön luuseri avautuu. Artikkelit 2016. [viitattu 16.1.2017]. Saatavissa: <https://haahuilijablog.wordpress.com/>

Tarinoita työttömyydestä –workless not worthless. Artikkelit 2016. [viitattu 20.1.2017]. Saatavissa: <https://worklessnotworthless.wordpress.com/>

Tuhannen työhakemuksen mies, omin sanoin. Artikkelit 2016. [viitattu 17.1.2017]. Saatavissa: <http://tuhannentyohakemuksenimies.blogspot.fi/>

Artikkelit:

Hyväosaisena en ymmärrä köyhiä, mutta neuvoja voisin antaa –miksei apuni kelpaa? Helsingin Sanomat. Mielipidekirjoitus 3.11.2016. [viitattu 31.1.2017]. Saatavissa: <http://www.hs.fi/mielipide/art-2000002928433.html?ref=hs-etusivub-luetuimmat-#2>

Antti J. Jokinen: Suomen lähioissa tikittää aikapommi, eikä ketään kiinnosta. Yle Uutiset. Artikkelit 29.9.2016. [viitattu 3.2.2017]. Saatavissa: <http://yle.fi/uutiset/3-9133895>

Ohjaaja Antti J. Jokinen työllisti 350 nuorta Pahan kukat –elokuvaansa: Nuorilla on halu olla mukana yhteiskunnassa. Yle Uutiset. Artikkelit 20.10.2016. [viitattu 3.2.2017]. Saatavissa: http://yle.fi/ylex/uutiset/ohjaaja_antti_j_jokinen_tyollisti_350_nuorta_pahan_kukat_-_elokuvaansa_nuorilla_on_halu_olla_mukana_yhteiskunnassa/3-9241265

"Työtön ei kuulu joukkoon"

"Työtön ei kuulu joukkoon"

"Työtön ei kuulu joukkoon"

"Työtön ei kuulu joukkoon"

"Työtön ei kuulu joukkoon"

